

WAGNERIANA CATALANA N° 23 ANY 2005

TEMA 10: ALTRES TEMES

TÍTOL: **LA PIANOLA: UNA ALTRA FORMA DE GAUDIR DE LA MÚSICA**

AUTOR: *Eva Muns*

LA PIANOLA: UNA ALTRA FORMA DE GAUDIR DE LA MÚSICA

La pianola, aquest instrument avui gairebé desconegut, va gaudir cap els anys 1920 de gran popularitat. L'any 1923 va ser el de màxima producció pianística als Estats Units. Només en aquell any es van construir 347.000 pianos, 170.500 pianoles, 12.600 pianos reproductors verticals i 5.300 pianos reproductors de cua. Molts d'aquells instruments van ser exportats a Europa. La producció però va decaure ràpidament en qüestió de pocs anys i les pianoles van passar de moda, es van anar espatllant i poc a poc van ser abandonades i substituïdes pels fonògrafs i les gramoles.

És l'any 1775 quan Domenech Engramelle (1725-1781), monjo agustí, escriu el tractat "La fonotéchnie ou l'art de noter les cylindres" on descriu diversos procediments per fer música amb mecanismes diferents. L'any 1786, Felip Jacob Milchemeyer (1750-1813), de Maguncia va construir un piano de manubri que feia girar un cilindre amb unes plaquetes erissades de pues. L'instrument va ser perfeccionat pel francès Debain a París (1809-1877), i també per Henry i Marti que l'any 1834 fabriquen un piano de cilindres. Debain, desenvolupa la idea d'Engramelle i utilitza unes plaques de cartó abultades per

comptes del cilindre de pues, de manera que mitjançant un manubri, i fixades les pues en una placa segons les regles de les notes, passen per sota d'una barra de ferro i d'un punter, que fa moure les palanques que determinen l'acció dels martellets sobre les cordes, i es produeix automàticament el só. L'instrument així nascut, tot i no ser un instrument artístic, adquireix gran popularitat i divulgació. Se'n fabriquen a centenars. Es munten sobre un carretó i recorren places i tabernes. És l'organillo popular. Passen molts anys fins que no es descobreix que l'aire és un agent meravellós per a "fabricar" música per a piano. Influïts per la mecànica dels orgues i harmòniums, l'invent de la palanca neumàtica de Barker facilita el camí per a desenvolupar els pianos i pianoles mecànics.

No se sap exactament que va ser "l'inventor" de la pianola, probablement no hi ha una única persona, però s'atribueix a Edwin S Votey, un artesà de Detroit, la construcció del primer d'aquests instruments l'any 1895 a Nordamèrica. Després d'associar-se amb la companyia Aeolian, l'any 1895 va posar en venda l'instrument als Estats Units i dos anys més tard a Europa.

Com a conseqüència del desenvolupament de la indústria pianística, en la primera meitat del segle XIX, s'obren a Espanya diversos tallers de construcció de pianos i pianoles. En trobem a Madrid on hi ha una vintena de constructors, veritables artesans de l'instrument, a Zaragoza, València, Sevilla, Bilbao, Málaga, etc. i també a Barcelona, on s'hi instal·len diferents industrials que obren les seves empreses de construcció de pianos i pianoles. Alguns són vinguts d'altres països. Són de destacar Giacomo Balbi, Bernareggi, Mauricio Piazza, procedents d'Itàlia; Lerch, d'origen rus; el francès Joan Chassaigne, establert a Barcelona l'any 1864, la firma del qual passa a mans dels seus fills i a partir de 1879 és coneguda sota el nom de Chassaigne Frères, la qual presenta pianos a les exposicions de París de 1880 i 1900 en les que obtenen la medalla d'or, Boisselot, de Marsella, establert l'any 1848, i els catalans germans Joan i Llorenç Munné, els germans Vernés, Lluís i Pau Izabal, Antoni Lladó, els germans Guarro, Puig i Rivatallada, etc. I també hi ha establiments que importen i comercialitzen les millors marques existents en el mercat: Steinway, Pleyel, Bechstein, Erard, Bütchner, etc.

Per altra banda, Forneaux patenta l'any 1873 la primera pianola amb sistema neumàtic. Aquests instruments pneumàtics es presenten com a aparells tocadors del teclat; són pianos reproductors que toquen de manera automàtica, accionats per l'electricitat. Als inicis del segle XX se'n van fabricar diferents models, tant per a pianos verticals com per a pianos de cua.

UN INSTRUMENT MÀGIC

Aparentment, els pianos amb pianola no es distingeixen dels pianos verticals normals. L'única diferència a primer cop d'ull, pot ser la finestreta que hi ha ubicada a la part frontal del piano amb porta corredora, en l'interior de la qual hi ha instal·lat un cilindre en el que s'hi enrotllarà el paper del rotlle, i una espècie de regla daurada amb forats (la pinta) per on entra l'aire que activarà la maquinaria interna del piano i produirà el so. Aquesta finestra, com és del mateix tipus de fusta que la resta de l'instrument, moltes vegades pot passar desapercebuda.

Si examinem el teclat, res no ens donarà idea de què estem davant d'una pianola. Però si en fixem en el bastidor davanter del teclat, veurem que s'obre i és manejable i en el seu interior hi trobarem unes palanques que serveixen per a graduar el tempo, per fer avançar i rebobinar el paper del rotlle, per destacar els fragments solistes de la melodia que s'està interpretant o per allargar les notes.

Finalment, l'altra diferència que trobarem en un piano pianola, que tampoc és visible aparentment, són els pedals. L'instrument disposa dels pedals propis del piano, però ubicats a l'interior del moble, per la part de darrera, existeix una trampilla que en ser aixecada, posa en descobert un altre joc de pedals, més grans que els anteriors, que són el veritable motor de la pianola, on el pianolista haurà de fer pressió per activar tot el mecanisme interior i produir la música.

La mecànica enginyosa d'aquests instruments que fa que es produeixi el so, s'aconsegueix per l'acció del pianolista sobre el doble joc de pedals especials de l'instrument, que mitjançant l'impuls amb els peus produeix l'absorció de l'aire exterior a través de la pinta o flauta per davant de la qual llisca el paper foradat que constitueix el rotlle, es crea un buit en l'interior del piano i a través

d'unes manxetes i tubs, es posa en moviment la maquinària interior del piano, s'activen les tecles i es reproduïx la melodia corresponent.

ELS ROTLLES DE PIANOLA

Constitueixen la partitura. Estan formats per una tira de paper de longitud variable (pot anar des de 4 metres dels rotlles petits a 26 metres pels rotlles dobles) enrotllada al voltant d'un eix, en la que s'hi han obert una sèrie de forats que corresponen a les notes d'una composició musical determinada que permet la seva execució en ser aplicats a l'aparell mecànic que comentem.

Els primers rotlles de pianola van aparèixer als Estats Units cap a 1880. Eren molt rudimentaris, tenien uns 15 cm d'amplada i s'aplicaven a un aparell de llengüetes que funcionava amb aire aspirat i amb una reduïda gamma de només 15 notes. Amb el pas del temps la fabricació de rotlles es va anar perfeccionant i així l'any 1889 la marca americana Wilcox & White va construir un aparell que funcionava amb rotlles de 54 notes, la qual cosa va suposar un considerable progrés. A partir d'aquí es va anar ampliant l'extensió de l'aparell a 65 notes l'any 1900, a 73 notes l'any 1903 per la marca alemanya Hupfel fins arribar a l'any 1905 en què les firmes Angelus, The Modist, The Aeolian Company, van fabricar aparells i rotlles amb 88 notes, és a dir, amb l'extensió total del teclat, amb la qual cosa va ser possible a partir d'aleshores la reproducció exacta de totes les composicions per a piano. Aquest avenç fa afavorir enormement la popularitat de l'instrument, ja que es podien "interpretar" a casa les més difícils i inspirades composicions, sense tenir noció de tocar el piano. Van aparèixer també molts fabricants de rotlles: per exemple; Kastner and Co, i Mundial Placer Roll, a Gran Bretanya; Rythmodic Music Rolls Corp. i QRS, als Estats Units; Rollos Iberia, la Generala, Rollos Princesa i Rollos Diana, a Madrid; Paris Odeola a França; Fabrica Italiana Rulli Sonori a Itàlia; Rollos Pampa o Rollos Condor a l'Argentina, i Rollos Victòria a Catalunya.

FEM MÚSICA AMB ELS PEUS

Tanmateix si l'enginy de la pianola és màgic i curiós, no ho és menys el procediment de fabricació de la música enrotllada.

Per a comprendre com un rotlle de paper foradat, col·locat en el lloc adient, pot obtenir d'un piano, accionat amb els peus, els mateixos sons que les mans d'un pianista, cal saber quines regles determinen la posició dels forats del paper del

rotlle i la relació existent entre aquests i les notes de la composició musical. La determinació del so correcte, s'aconseguirà en la complicada i tanmateix enginyosa etapa de fabricació del rotlle. Abans que res cal transcriure la música: la melodia passarà del paper pautat al paper enrotllat. Cal dibuixar en el rotlle de paper en blanc les notes que després hauran de ser foradades. Això es realitza traçant a tot el llarg del rotlle 88 línies paral·leles i equidistants que es corresponen amb les 88 notes del teclat i formant angle recte amb les línies anteriors, es tracen altres 88 línies que representen els compassos de la composició musical que es desitja transcriure. Cada compàs al seu torn s'haurà de subdividir en dos, tres, quatre temps, etc., segons que es tracti d'un compàs binari, ternari, etc. Establerta aquesta quadricula en el rotlle, es marquen les notes del primer compàs sobre les línies longitudinals corresponents. Així, les notes escrites en el pentagrama, segons la seva posició en el paper, determinaran la tonalitat de la peça i esdevindran forats de mida més gran si es tracta de notes més llargues (rodones), i proporcionalment forats més petits si es transcriuen blanques, negres, corxeres, etc. en el paper enrotllat. Aquest procediment de la transcripció de la música, també es va anar perfeccionant amb el pas del temps.

Aquestes transcripcions eren encomanades generalment als propis compositors de les obres o a pianistes competents. La majoria dels grans pianistes del primer quart del segle XX enregistraren directament els rotlles de pianola. Són especialment valorats els enregistraments fets per Georges Gershwin. Tots ells constitueixen un important llegat artístic de la manera d'interpretar la música romàntica, el jazz i el ragtime.

Un cop dibuixades les notes, s'havia de perforar el paper. Aquesta operació es feia manualment mitjançant punxons de gruix i longitud variable. Perforat un primer rotlle, que seria el rotlle "master", es procedia a fer les còpies mecànicament, introduint simultàniament en la màquina, per una banda el rotlle master i per l'altre el paper continu el qual per la percussió sobre el mateix d'unes pues i punxons produïa la còpia o duplicat del rotlle. A continuació els rotlles passaven a la secció de marcat, en la qual se'ls imprimia les indicacions musicals pròpies de l'obra: allegro, adaggio, accelerando, etc. i també es traçava una línia ondulant de punts a dreta i esquerra indicativa de la intensitat

que el pianolista havia d'aplicar en l'execució de la peça. A continuació per encapçalar el rotlle s'hi afegia un fragment de paper més resistent o de roba rematat en forma de punxa en el que s'hi posava una petita anella, que servia per fixar l'extrem del rotlle en el cilindre receptor del pianolista. Posteriorment només restava muntar el paper sobre una bobina, ajustar les arandel·les laterals, enganxar les etiquetes amb el nom del compositor i de l'obra, i posar el rotlle dintre d'una caixa feta a mida, en la qual també s'identificava l'obra i el compositor i el número corresponent de catàleg, per a la seva identificació.

El sistema descrit és el que van adoptar les empreses que es dedicaven a aquest negoci, entre les quals hem de destacar la marca catalana "Rotlles Victòria", propietat de la família Blancafort, de La Garriga, que els primers anys del segle XX va emprendre amb il·lusion i considerable empenya l'aventura de fer música enrotllada.

UNA INDUSTRIA PIONERA

En el treball de Martí Sunyol i Genís *"De la Garriga i la seva gent"* editat dintre de la col·lecció "Temes locals catalans" que m'ha facilitat Xavier Aguilar, membre de la nostra **Associació Wagneriana**, s'expliquen els antecedents i l'evolució de la fàbrica "La Solfa", duta a terme per Joan Baptista Blancafort a La Garriga, l'any 1905, que va ser la primera fàbrica de rotlles per a pianola de l'estat espanyol. Joan Baptista Blancafort nasqué a La Garriga l'any 1866. Encara que el seu pare regentava el Balneari Blancafort, aleshores lloc d'estiueig de moltes famílies benestants, i avui encara obert al públic, no s'implicà de forma activa en el negoci familiar i va preferir estudiar farmàcia. Durant la seva estada a Barcelona va aprofitar per estudiar piano amb el mestre Joan Baptista Pujol i composició i teoria de la música amb el mestre Antoni Ribera, membre de l'**Associació Wagneriana**. Possiblement la influència del mestre Ribera va ser determinant de la seva actuació futura a la que em referiré més endavant.

Joan Baptista Blancafort era un home sociable, d'ampla cultura i molt inquiet. Als 24 anys va fundar a La Garriga, seguint les passes de Josep Anselm Clavé, el cor d'homes "L'Espiga" que va mantenir durant 20 anys. Interpretava obres de Clavé, tradicionals i populars catalanes així com algunes obres pròpies.

En aquella època, Joan es mostrava molt receptiu a tots els enginys i novetats científiques que arribaven al nostre país. Així es va entusiasmar amb la “llanterna màgica”, invent precursor del cine, amb la fotografia va muntar a casa seva un laboratori fotogràfic on revelava les seves pròpies plaques; col.laborà en experiències astronòmiques, s’interessà per les dades meteorològiques, etc. Per tant no és d’estranyar que aquella inquietud científica unida als seus coneixements musicals fessin que aquella màquina aplicada a un piano que permetia fer música amb els peus, coneguda amb el nom de pianola, li cridés poderosament l’atenció. El seu fill Pere Blancafort, explica com va ser el seu primer contacte amb la pianola en el llibre *“La Garriga, el Balneari i jo”* (1976); *“L’any 1905, un madrileny que vingué a fer cura d’aigües, va entestar-se que el papà li comprés una pianola marca “Angelus”, de les quals ell tenia la representació per a Espanya. Aquest senyor –Carles Salvi– era molt espavilat i veient que el meu pare era un home tan competent en música i al mateix temps tan relacionat amb famílies adinerades que venien al Balneari, va instar-lo i burxar-lo fins a aconseguir que acceptés la representació de l’“Angelus” a Catalunya. Va tenir bon cop d’ull el madrileny! Sabedors d’això els germans Guarro, fabricants de pianos a Barcelona. Vingué un d’ells a temptejar les possibilitats de ficar-se al negoci en perspectiva. Per a vendre els seus pianos, ells tenien un entresòl a la Rambla de les Flors, insuficient i mal situat. Varen entendre’s amb el meu pare i amb un tercer soci s’establiren a la Rambla de Catalunya (tocant a la plaça del mateix nom) en un local espaiós, amb diverses sales, una de les quals era destinada a donar audicions setmanals d’entrada per invitació. L’establiment portava el nom d’“Angelus Hall” i es va convertir de seguida en un lloc de reunió de gent interessada per la música i amb possibilitats econòmiques”.*

Essent coneixedor de la manera de tocar la pianola, però essent conscient també que no hi havia molt repertori de música per a aquell curiós enginy, provinent la majoria de rotlles dels Estats Units o de Gran Bretanya, Joan Baptista deixant-se portar per la seva afició a la música i per la seu habilitat per la mecànica, va decidir construir ell mateix un rotlle de pianola, de manera artesanal i casolana, a tall de prova. L’obra seleccionada però no va ser una peça senzilla sinó ni més ni menys que el Preludi de **Tristany i Isolda** de

Richard Wagner. Més tard, esperonat per l'èxit obtingut amb el primer rotlle, va fer altres peces amb preludis i fugues de Joan Sebastià Bach. També va editar algunes obres pròpies, les sardanes Núria, Primerenca, Montserrat i Records. Blancafort i els seus socis, preveient l'èxit popular d'aquells pianos màgics, van apostar fort per l'invent i van decidir obrir la fàbrica "La Solfa" a La Garriga des d'on van sortir editats prop de 6.000 títols diferents de rotlles de la marca Victòria, dels més variats estils i autors al llarg dels 35 anys de la seva existència.

Joan Baptista va tenir 10 fills, 3 nois i 7 noies. Mentre que en Pere Blancafort es dedicà al negoci tradicional familiar, el Balneari, els altres dos nois, Antoni i Manuel, van treballar per a "La Solfa". N'Antoni va fer de marxant i en Manuel (1897-1987) es va dedicar a la complicada tasca de transcriure la música de la partitura als rotlles. Aquesta feina, de gran complexitat, va assumir-la en Manuel –segons m'explica el seu net Sergi i besnét de Joan Baptista–, sense tenir estudis musicals, de manera que en Manuel va tenir en la fàbrica del seu pare la millor escola. I d'aquesta manera, va poder aprofundir en el llenguatge musical, les formes i tonalitats i descobrir nous compositors i obres noves. Aquell aprenentatge va servir-li amb el pas dels anys per a compondre les seves pròpies obres consistents en peces per a piano, cançons, obres corals, quartets, simfonies i una cantata.

EL CATÀLEG DE ROTLLES VICTÒRIA

El catàleg general de Rotlles Victòria editat en castellà per Agustin Guarro, Rambla de Catalunya 7 de Barcelona, consta de 398 pàgines, no està datat i s'hi descriu tota l'obra disponible en aquell moment diferenciada per ordre alfabètic d'autors i de peces. Possiblement se'n van editar d'altres i es van enregistrar alguns títols més.*. Els temes que van editar són variadíssims: simfonies, sardanes, himnes, foxtrotts, couplets, valsos, mazurques, sarsueles, òpera, tangos, etc. Els numeraven a mesura que s'anaven editant, sense seguir un ordre correlatiu per obres ni autors. El preu de cada rotlle oscil.lava entre 4 pessetes els més econòmics, fins a 12 pessetes.

Pel que fa als autors, també són nombrosos i de diversa procedència: els compositors clàssics més editats responen sens dubte als gusts de l'època i a les particulars preferències de Blancafort: consisteixen bàsicament en música

romàntica apta per a ser interpretada al piano i en peces populars, de música tradicional i lleugera. A tall d'exemple, Beethoven obté el record de rotlles editats amb 199 peces distribuïdes entre bagatelles, concerts, simfonies, quartets, sonates, etc., figuren editades 143 obres de Chopin distribuïdes entre concerts, balades, estudis, fantasies, mazurques, etc., de Franz Liszt 90 rotlles, entre estudis, poloneses, rapsòdies, paràfrasis; de Mozart 66 obres; 90 de Mendelssohn, 21 de JS Bach; 5 de Handel; fragments d'òpera de repertori d'autors que estaven en boga en aquell moment com Charpentier amb *Lluisa; Loreley*, de Catalani; Thomas amb *Hamlet i Mignon*, Hansel i Grethel de Humperdinck, Sadko de Rimsky-Korsakov, o d'autors clàssics com Verdi, Puccini, Bellini, Weber, Gounod, Debussy, Grieg, Massenet, Saint-Saens, Meyerbeer, Leoncavallo, Mascagni, Bizet, etc.; obres de compositors catalans com ara Granados, Millet, Vives, Albeniz, Lamote de Grignon, Morera, Alió, Falla, Blancafort, Clavé, Malats, Manent, etc. El capítol de sarsuela i d'autors castellans també és força nodrit: hi figuren obres de Chapí, Bretón, Chueca, Caballero, Serrano, Calleja, Conrado del Campo, Zamacois, etc., fins a completar un total de gairebé 400 compositors entre els quals només hi figuren dues dones: Adelina Hombravella amb el foxtrott *First Inspiration* (NC 5395) i Narcisa Freixas, oblidada autora de cançons infantils catalanes amb les obres *Ballets* (NC 1551), *Cançons catalanes* (1585) i *Vals lento* (1712), fins a totalitzar prop de 5.000 obres! Els primers rotlles editats que consten en el catàleg analitzat no comencen pel número 1 com seria normal, sinó que el número més baix que hi figura és el 1001 que correspon, curiosament, al preludi de l'acte I de **Tristany i Isolda**... la peça preferida de Joan Baptista Blancafort i la pionera de l'invent a Catalunya, la qual cosa fa suposar que aquesta va ser la primera peça numerada. El darrer rotlle catalogat en l'esmentat llistat figura amb el número 5940 i correspon al foxtrott *Tell me*, de Kortlander.

Una altra possibilitat que també va explotar Rotlles Victòria va ser la d'enregistrar rotlles per a servir d'acompanyament a la veu o un altre instrument solista. Així van editar peces de Brahms (Lieder), Handel (fragments del Messies), Schubert (Rosa de bardissa), Giordano (Caro mio ben), Mozart (àries de les Noces de Figaro), Rossini, Verdi, etc. i també van enregistrar rotlles de

diversos autors per a ser tocats amb acompanyament d'orgue o harmònim i violoncel de Fauré, Berlioz, Haydn, Lully, Saint-Saens, etc. Van editar rotlles de 73 i 88 notes, per ser tocats per pianoles dels dos sistemes.

RICHARD WAGNER / LA PIANOLA

No és d'estranyar que en el catàleg esmentat apareguin editats més de 80 títols del mestre Wagner. L'afició de Joan Baptista Blancafort, abonada segurament pel seu mestre Antoni Ribera i per l'extraordinària popularitat que gaudia l'**Associació Wagneriana** en aquella època, de ben segur que ho afavorien. Per altra banda, algunes transcripcions fetes per a 4 mans, sonen amples i són extraordinàriament expressives. Així, a més de la *Marxa Triomfal* (Huldigungs) són enregistrats onze dels seus drames, excepte *Les Fades* i *La prohibició d'estimar*. De cadascuna de les seves obres se'n fan diverses transcripcions, segons la següent distribució:

Rienzi: L'obertura / Sancto Spirito Cavaglieri.

L'Holandès Errant: L'obertura / Acte I Tempestat / Acte II Balada de Senta / Cor de filadores (transcripció de Liszt) / Acte II Duo / Acte III Cavatina.

Lohengrin: Preludi de l'acte I / Acte I Arribada de Lohengrin / Acte I escena II (completa) / Acte II Escena II (escena del balcó) / Acte II marxa religiosa / Acte III duo / Acte III Introducció / Acte III marxa nupcial / Racconto / Final / Corteig i marxa nupcial (transcripció de Liszt) / Potpourri.

Tannhäuser: Acte I Final / Ària de l'estrella (transcripció de Lange) / Cor de pelegrins (transcripció de Liszt) / Fantasia de Lange / Fantasia (de Raff) op 61. num 3 / Marxa i cors / Pregària d'Elisabet / Romança a l'estrella / Simfonia / Romança d'Elisabet en sol per a soprano / Marxa i cors per a piano i orgue o harmònim (arranjament de Bial part per de piano).

L'Or del Rhin: Tempestat. Lament de les ondines, i entrada dels déus en el Walhalla.

La Walkiria: Cant a la primavera / Cant de Sigmund (transcripció de Bendel) / Cavalcada / Adéus de Wotan / Encantament del foc (transcripció de Brassin).

Sigfrid: Acte I preludi i escena III / Acte III Despertar de Brunilda / Cant de l'espasa / Escena de la Forja / Escena de l'ocell (transcripció de Rubinstein) / Fantasia de Rubinstein / Murmuris de la selva (transcripció de Reinhard) / Murmuris de la selva / potpourri (transcripció de Cramer).

El Capvespre dels Déus: Obertura / marxa fúnebre / El capvespre dels déus (transcripció de Pallavicino).

Tristany i Isolda: Preludi de l'acte I / Acte II preludi i escena de la cacera / Acte II duo / Acte III Preludi i escena I / Acte III Arribada d'Isolda i mort de Tristany / Mort d'Isolda (transcripció de Liszt) / Potpourri.

Els Mestres Cantaires: Obertura / Acte I Coral del baptisme / Presentació de Walter / Cançó de Walter / Acte II La nit de Sant Joan / Acte II Cant de Sachs / Acte II Serenata i cant de les disputes / Acte III Preludi i escena de Sachs i David / Acte III Quintet / Acte IV Vals dels aprenents i entrada dels Mestres / Preludi i entrada dels gremis / Cant de Walter i Final. També d'Enric Granados, les Escenes Poètiques II, Eva i Walter num c 5314).

Parsifal: Preludi de l'Acte I / Acte I escena d'Amfortas / Entrada en el gran castell del Grial / Gurnemanz i escena del cigne / La Consagració / Acte II preludi i escena en el castell de Klingsor / Escena de Kundry (raconto de Herzelaide) / Les Noies Flors / Acte III Preludi / Divendres Sant / La redempció (final de l'obra) / Marxa fúnebre de Titurel / Potpourri (transcripció de Cramer). Acte I Preludi per a piano i orgue o harmònim (arranjament de Reinhard part d'harmònim). Acte I Preludi per a piano i orgue o harmònim (arranjament de Reinhard part de piano).

MÚSICA PER ESTAR EN FORMA

La meva afició per aquest instrument, unida a la meva admiració per Richard Wagner han fet que disposi d'una bona col·lecció d'aquestes peces així com d'altres títols de diferents autors. Com sigui que molts pianos amb pianola antics, generalment en mal estat de conservació no són prou valorats pels seus hereus, són venuts a baix preu, junt amb els rotlles, de manera que és possible trobar-ne a bon preu en els mercats de vell o en brocanters. Són belles andròmines menystingudes pels descendents d'aquells que van adquirir-les i disfrutar-les. En canvi, a Gran Bretanya, als Estats Units i a l'Argentina segueix havent molta afició per les pianoles. A Buenos Aires en el popular mercat de San Telmo vaig poder veure diferents parades amb rotlles antics, la majoria, es clar, de tangos i "milongas" i a la llunyana Patagònia, a la ciutat de Puerto Madryn concretament, hi ha un comerç dedicat a la compravenda i reparació de pianoles i de rotlles antics. La seva adreça electrònica és

www.Pianolapatagonia.4t.com. Per altra banda, la marca QRSMusic de Buffalo, NY, (www.QRSMusic.com) edita actualment pel sistema clàssic, música per a rotlles de 88 notes. Té un catàleg amb molt títols d'autors clàssics i moderns, fins i tot de música de The Beattles!. Actualment, és força corrent a ciutats nord-americanes trobar pianoles elèctriques tocant soles en els salons dels hotels, o en botigues, la qual cosa, per insòlita i desconeguda, sempre desperta la curiositat dels visitants, i la curiositat esdevé plaer i interès quan la música és executada pel pianolista.

La interpretació de cada obra és motiu de satisfacció personal, de goig artístic i també, perquè no dir-ho, constitueix un magnífic entrenament físic per la pressió continuada que s'ha d'aplicar sobre els pedals per posar en acció tot el mecanisme. Tanmateix una afició poc comú, però molt gratificant pel cos i per l'esperit.

Eva Muns

** Per exemple, l'editat l'any 1929, als tallers d'arts gràfiques de Rafael Llauger de 224 pàgines*